

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

תוכן עניינים

- א. דברים שאינן נאכלין אין חייבין עליהן כרת משום טומאה1
- ב. לאיתווי הטאת הפנימית ... כל שאינו קרב על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול משום טומאה נמי לא קמ"ל דמחייב5
- ג. יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה יכול על ג' טומאות הללו יהא שעיר מכפר ת"ל7

דף ז.

א. דברים שאינן נאכלין אין חייבין עליהן כרת משום טומאה

אסור להותיר כלום¹ מבשר הקדשים לאחר זמן אכילתו, לאו זה² הוא רק בדברים הראויים לאכילה, שהזהירה התורה שלא נתעצל באכילתם ולא ישארו, אבל דברים שאינם ראויים לאכילה, כגון עצמות שאין בהם מוח וקרניים וכיו"ב שאינם ראויים לאכילה ואפילו יכול לאכלן אלא שאינן בשר גמור כיון שאין אוכלים, אין צריך לאכול ומותר להותיר.

וכן דברים האסורים מדרבנן³ כיון שאין יכול לאכול אין שייך בהם לאו דלא תותירו.

דבר שנפסל מדאורייתא⁴ קודם שנעשה נותר, כיון שאי אפשר לאכלו מן התורה, לא חל עליו שם נותר ואין בו משום לא תותירו והוא הדין לענין כרת באכילתו, והרי הוא כעצמות וגידין וקרניים וכדומה שאינו חייב כרת אם נותר ואכלו.

¹ מנחת חינוך מצוה ח אות ב

² עיין סה"מ ל"ת קיז - קב

³ ועיי"ש שחקר אם בעצם לא שייך בהם לאו דלא תותירו או דחכמים העמידו דבריהם לאסור באכילה בשב ואל תעשה אפילו שעובר ע"כ בלאו דלא תותירו והביא ראיה מרש"י פסחים פג ע"ב דהוא משום דחכמים העמידו דבריהם

⁴ ועיי"ש בענין דבר שנפסל מדרבנן אם חל עליו שם נותר או לא ואכמ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

לפיכך⁵ אם נפסל קרבן הפסח מן התורה כגון מבושל וכדומה, אינו חייב אם אכלו בבוקר משום נותר. וי"א ששייך גם בדבר שנפסל, לאו דלא תותירו⁶.

י"א⁷ שהגידים אינם בכלל בשר ומותר להותירם. וי"א⁸ שרק גידים שסופם להתקשות אינם בכלל לאו זה אבל גידים הרכים הרי הם בכלל לאו זה, וחייב המותירם.

עצמות⁹ הפסח שיש בהם מוח, אע"ג שאי אפשר לאכלם שאסור לשבור עצמות הפסח, עכ"פ הרי הם בכלל לאו זה¹⁰ דלא תותירו.

י"א¹¹ שאפילו עצמות שהיה בהם מוח, אפילו אין בהם עתה הרי הם בלא תותירו, וי"א¹² שאין בהם לאו דלא תותירו.

⁵ מנ"ח שם

⁶ צל"ח פסחים כח ע"א על רש"י ד"ה אשם תלוי ועיין ל"ת קב באריכות

⁷ במנ"ח שם ביאר שהסוגיא בפסחים פג ע"ב – פד א"ע ס"ל דיש בגידין בנותן טעם ולהכי יש חילוק בין גידים הרכים וקשים אבל לדין דפסקינן אין בגידין בנותן טעם א"כ אינם בכלל בשר כלל ואין בהם משום לא תותירו.

⁸ עיין שושנת העמקים לבעל הפמ"ג בפתחה ד"ה שאלה ושם כתב שיש שימות דבשאר גידין יש בהם נותן טעם ורק גיד הנשה נאמר בו אין בגידין בנותן טעם וא"כ שייך בהם לאו דלא תותירו רק בסופן להתקשות ודאי שלא שייך בו דכן מפורש להדיא בגמ' וכ"פ הרמב"ם לענין להימנות עליהם (ועיין בספרו גינת וורדים כלל מ"ה ד"ה עוד אחת עמ' 72 בדפוי) ועיין רש"י פסחים כב א' דמשמע דטעם בשר אין בו הא טעם גיד יש בו וכך הכריע שם בשושנת העמקים ולפ"ו אפשר שאין בהם לא תותירו דקאי על הבשר וכן מדויק לשון הרמב"ם שלא ישאיר כלום מבשר הפסח עד בקר אמנם אפשר שכתב לשון זה לאפוקי גידי הצואר הקשים כע"ז דבלשון בני אדם אף גידין הרכין סתם נקראים בשר וכמש"כ שם בשושנת העמקים וצ"ע ועיין רש"י זכחים פו ע"א ד"ה ומה אשם דבשריפה לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב והנותר מבשר הזבח משמע דאי הווה בר אכילה חשיב כבשר אפילו אם אין בו טעם בשר ועיין לב אריה חולין קיז ע"ב

⁹ מנחת חינוך מצוה טו יא

¹⁰ אף דדבר פסול אין טעון שריפה, עיין פסחים (פג ע"א), מ"מ כאן באמת כשר רק אריא הוא דרביע עליה (שם)

¹¹ עיין במל"מ פ"י ה"ב מקרבן פסח נתקשה בלשון הרמב"ם שם ומשמע ליה שצריך לשרוף משום שמוש נותר דהיינו שהעצמות שימשו המוח שנעשה נותר כמו הבשר וכל שמשמש נותר חייב שריפה כנותר עצמו כדמוכח שמעתין פסחים פג ע"א אפילו הוציא המוח כבר כדמוכח שמעתין ועיין ל"ת קיז הערה יג

¹² הגאון מגלת ספר הנ"ל הוכיח מקושית המשנה למלך שיטתו, דלהרמב"ם באמת אם כבר הוציא מוח לא אמרינן דין שמוש נותר לא לענין טומאה ולא לענין חיוב שריפה, כדמורה פשטות לשון רבינו פ"ח מאבות הטומאה ה"ד שכתב קולית הפיגול או הנותר אעפ"י שהיא סתומה הנוגע בה בידיו נטמאו ידיו שהעצמות הקדשים ששמשו נותר או פיגול מטמאין את הידים הואיל ונעשו בסיס לדבר האסור ע"כ דמשמע להדיא דדוקא בעוד מוח בתוכו, ועיין ל"ת קיז הע' יד בשם שו"ת שבט הלוי ח"ח סי' קיא וזה דוקא בעצמות הפסח שיש איסור בשבירתם משא"כ שאר קדשים וא"כ חייב לשורפם מיד למחרת וכ"מ באור שמח פ"י מק"פ שאם אין בו מוח עתה אין בו משום שימוש נותר ואין בו משום לא תותירו

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אינו חייב כרת¹³ באכילתם אלא בקדשים הנאכלים אבל קדשים שנפסלו שאינם נאכלים ודינם בשריפה אין האוכלם¹⁴ חייב כרת.

וכן לענין טומאה¹⁵ אין חייבים כרת אלא על דברים הנאכלים וקדשי עכו"ם אין חייבין עליהם, וכן הלבונה והקטורת והעצים אין חייבין עליהן כרת משום טומאת הגוף, אבל מלקות חייבים¹⁶. וי"א¹⁷, שאין חייבים לא למלקות ולא כרת כיון שאינם בני אכילה. וי"א¹⁸, שחייבים כרת ומלקות על הלבונה והקטורת והעצים משום טומאה, ומסתברא דכן הלכה, ודוקא אם נתקדשו בכלי¹⁹.

אדם טהור²⁰ שאכל כזית מקדשים שנטמאו לוקה²¹. כזית מלבונת המנחה שנטמאת אחר שנתקדשה בכלי לוקה, שגם היא חלק מחלקי הקרבן. הלבונה והקטורת והעצים שנטמאו, חייבים עליהם משום טומאה²².

¹³ מנחת חינוך מצוה קמב אות ג ונודע ביהודה תנינא חלק יו"ד סי' נ"ג

¹⁴ ואע"ג שלענין לאו דלא תותירו (עיין מש"כ ל"ת קכ סעיף ב) דעת הצ"ח דחייב גם בקדשים שאינם נאכלים חילק בנוב"י הנ"ל דזה דוקא לענין איסור להותירם אבל באכילתם אין חייב אא"כ הם קדשים הנאכלים ועיין ברמב"ם פסולי המוקדשין כאן ה"כ "אכל פסח שלא נצלה ולחמי תודה שלא הורמה חלתן הרי זה חייב כרת משום טומאת הגוף אע"פ שאינן ראויין למה שהן אי אפשר שיתחייב אדם על אכילה אחת משום פגול ומשום נותר שהפגול הוא הקרבן שנפסל במחשבת הזמן ואינו עולה לשם קרבן ולא נרצה כלל והנותר הוא הנשאר מקרבן שקרב כמצותו לאחר זמן אכילתו"

¹⁵ רמב"ם פי"ח מהל' פסולי המוקדשין כד

¹⁶ כסף משנה שם הכ"ד בדעת הרמב"ם ב'פ' ב"ש (דף מ"ה): דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול חייבין עליהם משום נותר. וטמא חוץ מן הדם, ר"ש מחייב בדבר שדרכו לאכול. אבל כגון העצים והלבונה והקטרת אין חייבין עליהם משום טומאה. ופסק רבינו כר"ש ולא ידעתי למה, וכבר השינו הראב"ד וכו'. ואפשר לומר דלא איפליגו ת"ק ור"ש אלא לענין מלקות, אבל לכ"ע אין חייבין כרת, ומדכתב רבינו אין חייבין עליהם כרת משמע אבל מלקות חייבין והיינו כת"ק. (כסף משנה שם).

¹⁷ משנה למלך שם בדעת הרמב"ם וכתב על דברי הכסף משנה "ודברים אלו תמוהים בעיני דכפירוש מוכח בסוגיא דלענין כרת נחלקו".

¹⁸ השגת הראב"ד שם

¹⁹ ליקומי הלכות זבחים מו [כז ע"ב בדפו"י] בפנים ובתורת הקדשים אות ע

²⁰ רמב"ם שם הלכה יב וחינוך קמה

²¹ ועיין במנחת חינוך שם אות ב שהאריך לבאר אמאי אינו לוקה, משום הלאו הנאמר במעשר שני על אכילתו בטומאה וכ"ש לקדשים שיהיה חייב, ואע"ג שאין מזהירין מן הדין הכא מזהירין מן הדין עי"ש הטעם. ועי"ש האריך ביישוב דבר זה, וכן בביאור הטעם שאינו לוקה משום לא תאכל כל תועבה.

²² כסף משנה שם הכ"ד, ואע"ג שבטומאת הגוף אינו חייב עליהם, מ"מ בטומאת עצמים דעת הרמב"ם לפסוק שחייב. ועיין בסוגיא זבחים מה ע"ב ובכסף משנה כאן מה שיישב דין זה, ועיין מנחת חינוך שם אות ח שכתב שכיון שדין זה דחייב על עצים ולבונה אף שאינו אוכל הוא חידוש, א"כ אפשר דהוי כאבר מן החי וגיד הנשה שדעת הפרי מגדים יו"ד סי' ס"ה [משבצות זהב סק"ד ד"ה נסתפקתי] דחייב עליו רק אם אכלו בבת אחת ואינו חייב אם אכלו ע"י צירוף ואפי' אם היה בכדי אכילת פרס שאין לך בו אלא חידושו ונ"מ גם אם חצי שיעור אסור מן התורה (עיין מנחת חינוך מצוה ג' אות ח'), וגם צריך לחקור אם חייב אף שלא כדרך אכילה, כיון דהתורה אסרה אף שאינו מאכל אדם, וכדאי גזונא נסתפק בפרי מגדים, עי"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אכל מן העור²³ או מן המרק או מן התבלין או מן האלל או מן המוראה, מן הגידים ומן הקרניים ומן הטלפיים, מן הצפרניים מן החרטום ומן הנוצה ומביצי העוף מקרבן שנטמא אינו חייב²⁴, אבל מכין אותו מכת מרדות.

קדשי עכו"ם²⁵ אין חייבין עליהם.

כל קרבן²⁶ שנתפגל במחשבת הזמן, כל האוכל ממנו כזית במזיד חייב כרת... ואם התרו בו לוקה²⁷. ואם אכל ממנו בשגגה מביא חטאת קבועה²⁸.

זבח שנתפגל²⁹ או שנותר לאחר זמנו ואכל ממנו מן העור או מן המרק או מן התבלין או מן האלל או מן המוראה³⁰ מן הגידים ומן הקרניים ומן הטלפיים מן הצפרניים מן החרטום ומן הנוצה ומביצי העוף, אינו חייב כרת אבל מכין אותו מכת מרדות.

אכל מן השליל או מן השליא, חייב משום פיגול ונותר וטמא כאוכל משאר בשר הזבח³¹. ודוקא בשפגל³² הזבח ונתפגלו הם עמו, אבל אם חשב על השליל והשליא לאכלם חוץ לזמנו אין הזבח פיגול³³.

קדשי עכו"ם³⁴ אין חייבין עליהם משום פיגול ונותר.

²³ מנחת חינוך שם אות ט

²⁴ אף דלדעת הר"מ גבי לבונה ועצים דסבירא ליה דפטור על טומאת הגוף ומ"מ סובר דאיתרבו לטומאת עצמן, היינו לבונה ועצים דעולים לגבי מזבח והוי אכילת מזבח עכ"פ שייך חיבת הקודש, אבל עצמות שמשליכין ואינם ראויים לא לאכילה ולא למזבח לא שייך חיבת הקודש כלל, רק בעצמות עולה כיון דמחוברים יעלו עיין ר"מ פ"ו ממעשה הקרבנות ה"ב, שייך חיבת הקודש, אבל עצמות של כל הקדשים דלא חזו כלל לא שייך חיבת הקודש. (שם).

²⁵ מנחת חינוך שם אות ז

²⁶ רמב"ם פ"ח מהל' פסולי המוקדשין ה"ו

²⁷ ונראה דאם אחד אכל כזית בשר קודם זריקה והתרו בו למלקות, אין לוקין כיון דעדיין אינו פיגול, אף דאחר כך נעשה פיגול הוי ליה התראת ספק, ואף להאומרים דאמרינן איגלאי מילתא למפרע עיין בסוגיא דמופלא הסמוך לאיש נדרה מ"ו ע"ב ובתוס' יבמות פ' ע"א ד"ה נעשה, מ"מ אפשר דכאן אינו נעשה פיגול למפרע כלל רק אחר זריקה. (מנחת חינוך מצוה קמד אות ה).

²⁸ וכבר פירשנו שקרבן שאינו עולה ויורד לפי עניות ועושר נקרא קבוע. (חינוך מצוה קמד).

²⁹ שם הכ"ב

³⁰ עיין ליקוטי הלכות פיגול בזבח ע"י מחשבה על המוראה 45 ס כשיטת רש"י זבחים לה ע"א ועיין רש"י זבחים סד ע"ב ד"ה מוראה.

³¹ שם הכ"ד

³² השגת הראב"ד שם

³³ ועיין ליקוטי הלכות זבחים לה ע"א בתורת הקדשים אות ס ובזבח תודה ד"ה נותר [כנ ע"א בדפו"י].

³⁴ שם הכ"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ב. לאיתויי חטאת הפנימית ... כל שאינו קרב על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול משום טומאה נמי לא קמ"ל דמיחייב

כל קרבן שנתפגל במחשבת³⁵ הזמן שכל האוכל ממנו כזית במזיד חייב כרת ומלקות. אין חייבין אלא על אכילת דברים שהותרו בין לאדם בין למזבח. אבל אם אכל מן המתיר עצמו אינו חייב כרת, אלא לוקה כאוכל פסולי המוקדשין שאין בהם פיגול.

דברים³⁶ שאין להם מתירין כגון בשר חטאות הנשרפות³⁷ ומנחות הנשרפות אינן מתפגלין לעולם³⁸. אבל אימורי חטאות הנשרפות חייב עליהם משום פיגול, כיון שהזיית הדם מתיר אימוריהם למזבח.

ואלו דברים³⁹ שאין חייבין עליהן משום פיגול לעולם. הקומץ⁴⁰ והלבונה והקמרת והדם והיין, בין יין הבא עם הנסכים בין יין הבא בפני עצמו, ומנחות

³⁵ רמב"ם פי"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה ז

³⁶ שם.

³⁷ ועיין בליקוטי הלכות זבחים לה בתורת הקדשים אות ס [כג ע"א בדפו"י] שפסק בחישוב באימורי חטאות נשרפות לאכול בשר פרים חייב כדאיתא בזבחים לה ע"א, ושם בזבח תודה ד"ה פיגול באימורים כתב דצ"ע דברי הרמב"ם.

³⁸ עיין תוס' זבחים כג ע"ב ומנחות כה ע"א ויומא ז ע"ב דמנחות שכולם כלי אף פסול אין בהם. אבל מנחות הנקמצות והתפגל משום שחשב על השיריים ודאי יש פסול גם בקומץ על אף שאין בו פיגול ועיין מל"מ.

³⁹ שם הלכה ח

⁴⁰ ועיין רש"י מנחות יד ע"א ד"ה הקומץ וז"ל: "ואי קשיא, פשיטא דקומץ לא מיחייבי עליה כרת משום פיגול דהא כי אכיל מיניה פקע ליה פיגוליה שהרי לא קרב המתיר. תריץ כגון שהוצת האור ברובו דחשיב כמאן דקרב כדאמרין לקמן (דף כו ע"ב) קומץ מאימתי מתיר שיריים באכילה משהוצת האור ברובו". ועיין בתוספות זבחים מב ע"ב ד"ה הקומץ שכתבו "וקשה לפירוש דאי הוצת האור ברובו א"כ פקע פיגולו ממנו כדאמר עולא בגמ' (דף מג ע"א) דאם ירדו נמי יעלו והוא הדין אפילו מאכילה כדמשמע בכריתות פרק אמרו לו (דף יד ע"א ושם). וי"ל דמיירי שחציו העלה ע"ג מזבח וחציה לא העלה דעל ההוא דאארעא לא פקע פיגולו ממנו וחייב עליו אי לאו משום דהוא גופיה מתיר הוא וכו'. ומפרש ר"ת דמעמא דקומץ לאו משום דהוא מתיר אלא משום דלא שייך ביה הרצאה דאי אכלו ולא העלהו אם כן לא קרבו מתיריו, ואי העלה חציו פקע פיגולו מכוליה אפילו מההוא דאארעא. והא דקאמר בגמרא ומוציא אני את הקומץ בהדי הנהו דאין לו מתירין, כדי נסבה. וקשה, התינח קומץ אלא לבונה ומנחת כהנים תיפוק לי משום דאין בהם הרצאה, ועוד דגבי דם קאמר בפירוש משום מתיר והיכי משכחת לה דמיחייב משום פיגול דאי אכיל ליה קודם שנעשה מתנות אם כן ליכא הרצאה, ואי מן הדם הנשאר במזרק לאחר שעשה מתנות ההוא לאו מתיר הוא, ואם מאותו שזרק על המזבח הא פקע פיגול ממנו. ושמא לא שייך למימר גבי דם פקע פיגולו כי אם גבי הקמרה דוקא שנעשה לחמו של

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

הנשרפות כולן שהרי אין להם קומץ להתירן כגון מנחת כהנים ומנחת נסכים ואפילו באה עם הזבח ונתפגל הזבח⁴¹, ובשר חטאות הנשרפות ולוג שמן של מצורע. ואם תאמר והלא דם האשם מתירו, אינו תלוי בו שהרי אדם מביא אשמו היום ולוג אחר כמה ימים.

ואע"ג שדברים⁴² שאין להם מתירין כגון בשר חטאות הנשרפות ומנחות הנשרפות⁴³ אין חייבין עליהן משום פגול, חייבין עליהם משום אכילת טמא אחר שיקדשו בכלי שהוא מכשירן לאכילה האמורה בהם⁴⁴. וכן המתירין עצמן כגון הקומץ והיין אע"פ שאין חייבין עליהם משום פגול, חייבין עליהן משום טמא, חוץ מן הדם שאין חייבין עליו משום טומאת הגוף לעולם אלא משום דבר אחר בלבד.

בין אם נטמא⁴⁵ הבשר קודם שיטמא גופו, ובין אם נטמא גופו קודם שיטמא הבשר, הואיל וקרבו המתירין ואחר כך אכל חייב כרת. וכן אם אכל מבשר חטאות הנשרפות והוא טמא אחר שנזרק דמם הרי זה חייב כרת.

אבל אם אכל⁴⁶ את הבשר קודם זריקת הדם או המנחה קודם שיקריב הקומץ והלבונה וכיו"ב, אינו לוקה משום טמא שאכל את הקדש. זה הכלל כל שיש לו מתירין אין חייבין עליו משום טמא עד שיקרבו מתיריו כהלכתן, וכל שאין לו מתירין כיון שקדש בכלי חייבין עליו משום טומאה.

דף ז:

מזבח. ותימה הוא אם לא יתחייב בשירי הדם משום פגול הא יש להם מתירין, שהמתנות מתירות לשפיכות שיריים למזבח כמו שמתירות את האימורים. ושם כמו מתחילה כל מיפה ומיפה ראויה לזריקה חשיב כוליה דם מתיר. ונראה לפרש, דהיינו טעמא דקומץ וכולהו דאי הוי בני חיובא הוי דינן משקדש בכלי וקידוש כלי היינו ההרצאה דידיה כיון דאינהו גופיהו מתיר אחד כדאמר לעיל (דף לד.) גבי טומאה יש לו מתירין משיקרבו מתירין אין לו מתירין משיקדש בכלי.

⁴¹ כדאיתא בזבחים מג ע"א.

⁴² רמב"ם שם הי"ז וה"ח.

⁴³ כגון מנחת כהנים וכהן משיח ונסכים. (רש"י זבחים מה ע"ב ד"ה יש לו מתירין).

⁴⁴ רש"י זבחים שם.

⁴⁵ שם וליקומי הלכות זבחים קו ע"א [סה ע"ב בדפו"] בתורת הקדשים אות א

⁴⁶ רמב"ם שם המ"ז וה"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

**ג. יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה
.... יכול על ג' טומאות הללו יהא שעיר מכפר ת"ל**

כבר התבאר לעיל דף ב. שטומאת מקדש⁴⁷ וקדשיו שהיה לה ידיעה בתחלה, ולא היה לה ידיעה בסוף, שעיר של יום הכפורים הנעשה בפנים, ויום הכפורים תולין, עד שיודע לו ויביא קרבן עולה ויורד.

ושאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף, שעיר הנעשה בחוץ ביום הכפורים, ויום הכפורים מכפרין.

אך אינם מכפרים לא על טומאת עבודה זרה, או טומאת גלוי עריות, או טומאת שפיכות דמים, אף על פי שבכל אחת מהם כתוב בו טומאה.

⁴⁷ שם הלכה ט

